

MELOMAAN

Ester Mägi. Laulupuu. Eesti Rahvusmeeskoor, Ants Soots. Tartu Ülikooli Akadeemiline Naiskoor, Vaike Uibopuu. Alba Records NCD 25

Hiljuti talletati igavikku plaaditais eesti ühe rahvuslikemalt mõtleva helilooja Ester Mägi kooriloomingut aastatest 1971–1996. Mikrofonidega tuli kohale Alba Records Tamperelt, kes on eesti heliloojate, interpreetide ja dirigentide tööd salvestanud mitmeid kordi varemgi. Salvestamist koordineeris Eesti Kontsert ning finantseeris Kultuurkapital. Laule esitasid meie suurekoorimuusika kaks lipulaeva, RAM ja TÜ Akadeemiline Naiskoor. Et esimene neist on kutseline ja teine harrastuskoor, oli kuulda vahest ainult tämbrist, mis meeskooril on ühtlasem ja tumisem. Muusikalised taotlused on mõlemal seevastu orgaanilised ja kindlakäeliselt läbi viidud, intonatsioon peaaegu alati puhas ja helikanga kihid selgelt eristatud. Tegemist on väga põhjalikult koostatud kava ja viimistletud esitustega, millest võiks saada iga eesti muusika plaadiriivli au ja uhkus. Kuigi plaat ise väärrib hoidmist pigem plaadimängijas kui riivulis.

Ester Mägi originaalloomingul, mida sellelt plaadilt kuuleb, on vähe tegemist muusikalise rahvuslusega, millega meie autoriteetseimat naisheliloojat enamasti seostatakse. Mingil määral aga siiski. Mägi tsiteerib rahvaviisi nii väikeste ühikutena, et selle jälgimine muu-

tub võimatuks. Ta valdab oma muusikalist emakeelt ja kirjutab nagu rahvalaulik. Sealjuures on tema helikeel võrdlemisi moodne, otsekui jätkaks ta seda, mis tema õpetajal Mart Saarel omal ajal pooleli jäi.

Retrospektiivis Ester Mägi koorimuusikast leiab mitmeid viiteid kirjutamise ajale: nii on seal näiteks 1988. aastal kirjutatud jõululaul “Püha öö” teemale, kaelamurdvalt keeruline “Öölaul” 1968. aastast, kui koorimuusika muutus instrumentaalsemaks, ja “Lapi laul” aastast 1971, mil kogusid populaarsust ekspeditsioonid soomeugri rahvaste juurde. Ei puudu ka laulud Juhan Liivi, Ernst Enno, Gustav Suitsu ja teiste eesti luuleklassikute tekstidele.

Koorid kõlavad, nagu oleks salvestusele eelnend halastamatu luukamber ja mitu kuud pingelist tööd. Sedavõrd täpsed on sisseastumised, äravõtmised ja dünaamika, sedavõrd hästi häälestuvad klastrid ning sedavõrd hea on ansambli tunnetus ja tasakaal erinevate häälerühmade vahel. Vahest ainult tenorite tämber on kohati liiga jõuline.

Mulje oleks olnud täiuslik, kui helikeele värskus oleks kajastunud ka plaadiümbrisel, mis ajas pigem haigutama. Meeldivalt korrektselt olid ära toodud laulutekstid koos ingliskeelse tõlkega, kuid paremad fotod, isikupärasem värvi- ja kirjavalik ning selgemini paigutatud pealkirjad oleksid asjale palju juurde andnud. Kuid koorimuusika on Eestis paratamatult nii traditsioonikeskne, et sellest vallast midagi avangardset oodata olekski ilmselt põhjendamatu. Eestluse manifest nii kõrgel tasemel, nagu kõnealune plaat seda väljendab, on aga juba iseenesest märkimist väärt sündmus.

Tui Hirv

Eesti muustrid. Tartu Ülikooli Akadeemiline Naiskoor. TÜAN 2005

Pitsilised, õhkõrnad muustrid plaadi ümbrisel sümboliseerivad midagi eestlaslikku ja igikestvat ning seda rahvuslikku tunnet väljendab kogu “Eesti muustrite” plaat. Seda on hea tutvustada meie kultuurist huvitatud külalistele ning loomulikult ka ise kodus kuulata.

Tunnistan ausalt, et ega mul enne selle plaadiga tutvumist väga suurt huvi naiskooride vastu polnudki – segakooril olid minu arvates olemas suuremad ja huvitavamad kõlavõimalused. See plaat pani mind aga tõsiselt huvi tundma just naishäälele loodud repertuaari vastu ja ootama järke juba olemasolevatele plaatidele. Miks? Sest neid teoseid pole õpitud kuidagi üleöö ega kiiruga, vaid iga laulu on lihvitud nagu vääriskivi ning otsitud üles naiskoori varjatud võimalused.

Kõige vanem laul plaadil on Miina Härma “Küll oli ilus mu öieke” aastast 1887, mille on naiskoorile seadnud Ants Sööt. Mulle meeldis Söödi seadjuures see delikaatne nüüdisaegsema harmoonia lisamine ning naiskoori registrite hea tundmine ja kasutamine. Samuti meeldis Aarne Männiku seade Cyrillus Kreegi laulust “Meil aiaäärne tänavas”, kus harmooniad olid veelgi tänapäevasemad ja kõik muutused julgelt läbi viidud. Härma ja Kreegi järel tulevad reas Mart Saar, Gustav Ernesaks, Ester Mägi, Lembit Veevo, Veljo Tormis, Arvo Pärt,

Alo Ritsing ning uuemate mustrikena kõlavad plaadil Märt Rataspea ja Katrin Alleri laulud. Kaks viimast heliloojat eristuvad stiililiselt tuntud kooriklassikutest.

TÜ Akadeemilise Naiskoori puhul on tunne, et neile võib kirjutada ükskõik kui raske teose, nende esituses kõlab see ikkagi nagu mänglev ja põnev seiklus uuel ja huvitaval helimaastikul. Koori väga heast tasemest annavad tunnistust võidud Eesti kammerkooride konkursil Rakveres (2004) ja naiskooride võistulaulmisel Tallinnas (2005), kus lisaks prima naiskoori tiitlile võideti veel žürii eripreemia kohustusliku teose esitamise eest.

Selle plaadi sära ja hing on Vaike Uibopuu, kes juhatas TÜ Akadeemilist Naiskoori alates 1963. aastast ning kes praeguseks on juhtimise üle andnud Triin Kochile, samuti Ene Ahven, kes on olnud koori koormeister alates 1971. aastast. Plaadi lindistamise juures on väga oluline ka salvestaja Maido Maadiku professionaalne töö.

Plaat on koori kauaaegse dirigendi Vaike Uibopuu nägu – selles on õhkõrna ja tundliku kõla, karakterit ja tugevust, naiselikku sarmi ning lõputut püüdlemist täiuslikkuse poole.

Ootan uudishimulikult järke neile neljale plaadile, mida TÜ Akadeemiline Naiskoor meile viimase kümne aasta jooksul on kinkinud, ning soovin uuele dirigendile huvitavaid repertuaarileide ja sedasama lõputut ja järelejätmatu kauni kõla ja täiusliku harmoonia otsingut. Ootame ka teistelt eesti heliloojatelt uusi teoseid TÜ Akadeemilisele Naiskoorile, kes suudab võimatugi võimalikuks laulda, iga pisiasja juures vaeva näha ning väsimatult uusi kõlavärve, karaktereid ja mustreid luua.

Piret Rips